THE HOUSE INSIDE US

HLUTI II

ÞRÖSKULDUR 7

Húsið innra með okkur

Í mörg ár trúði ég því að minnið væri skjalasafn.

Ílát.

Einhvers konar innri vörugeymsla þar sem geyma mætti staðreyndir, nöfn, dagsetningar, andlit og atvik.

Það var skipuleg sýn.

Rökrétt.

Jafnvel hughreystandi.

Svo kenndi tíminn mér eitthvað annað.

Minnið geymir ekki.

Minnið býr.

Það er ekki skjalasafn.

Það er staður.

Og eins og hver staður á það sér herbergi.

Ganga.

Dyr.

Glugga.

Sum eru opnuð oft.

Önnur haldast lokuð árum saman.

Þar til eitthvað, skyndilega, opnar þau á ný.

Það getur verið lykt.

Gata.

Ljósmynd.

Orð sem heyrist með öðru eyranu.

Allt í einu erum við ekki lengur í nútíðinni.

Við erum komin aftur annað.

Ekki líkamlega.

Innra með okkur.

Og það er undravert hvernig þessir staðir halda áfram að vera til.

Ég man augnablik sem ég hélt að ég hefði gleymt.

Ómerkilegar senur.

Borð.

Rödd.

Hálfopnar dyr.

Venjulegur dagur.

Í áratugi haldast þau þögul.

Svo koma þau fram með næstum óhugnanlegri nákvæmni.

Eins og þau hefðu beðið.

Og kannski er það einmitt þannig.

Kannski gleymir minnið ekki í raun.

Kannski velur það.

Geymir.

Bíður.

Ég hef lifað nógu lengi til að sjá fólk hverfa.

Staðir breytast.

Borgir skipta um svip.

Heilu heimarnir leysast upp.

Samt stóð eitthvað eftir.

Minnið.

Ekki sem fortíðarþrá.

Sem samfella.

Fortíðarþráin horfir aftur.

Minnið tengir.

Það er mikilvægur munur.

Árum saman horfði ég á fólk fangað af fortíðinni.

Og annað upplýst af fortíðinni.

Hin fyrri reyndu að snúa aftur.

Hin síðari notuðu það sem þau höfðu lifað til að skilja nútíðina betur.

Minnið getur gert hvort tveggja.

Það getur orðið fangelsi.

Eða bókasafn.

Það fer eftir því hvernig við notum það.

Með tímanum fór ég að kjósa síðari möguleikann.

Ég vildi ekki lifa í fortíðinni.

Ég vildi eiga samtal við hana.

Því hver reynsla skilur eftir spor.

Hver fundur skilur eftir spor.

Hver ást.

Hver skyssa.

Hver brottför.

Hver missir.

Hver árangur.

Allt skilur eitthvað eftir.

Og það sem eftir stendur heldur áfram að hafa áhrif á okkur miklu meira en við ímyndum okkur.

Stundum hef ég spurt sjálfan mig hve margt fólk lifi enn innra með okkur.

Ekki þau sem eru til staðar.

Þau sem eru fjarverandi.

Faðir.

Kennari.

Vinur.

Ástvinur.

Samstarfsmaður.

Tilfallandi nærvera.

Mörg þeirra eru farin fyrir mörgum árum.

Samt halda þau áfram að tala í gegnum ákvarðanirnar sem við tökum.

Í gegnum gildin sem við verjum.

Í gegnum meginreglurnar sem við kjósum að svíkja ekki.

Í þessum skilningi er minnið byggt fólki.

Við erum aldrei ein þar inni.

Við berum með okkur heil ósýnileg samfélög.

Á ferðum mínum hef ég heimsótt marga staði.

Suma stórfenglega.

Suma gleymanlega.

Suma ómögulega að útskýra.

Með tímanum uppgötvaði ég forvitnilegt fyrirbæri.

Raunveruleg landafræði og hin innri fara sjaldan saman.

Til eru borgir þar sem ég bjó árum saman og man lítið eftir.

Og til eru staðir sem ég fór um á fáeinum dögum og halda áfram að lifa innra með mér.

Því minnið mælir ekki tímann.

Það mælir merkinguna.

Það geymir það sem hefur umbreytt okkur.

Það lætur það dofna sem skildi ekki eftir djúp spor.

Þess vegna geta tvær manneskjur lifað sama atburð og munað hann á gagnstæða vegu.

Þær geyma ekki staðreyndina.

Þær geyma merkinguna.

Og merkingin er alltaf persónuleg.

Með aldrinum lærum við líka aðra lexíu.

Minnið er ekki kyrrstætt.

Það breytist með okkur.

Sama atvik fær ólíka merkingu um tvítugt, fertugt, sextugt eða áttrætt.

Atburðurinn helst óbreyttur.

Áhorfandinn breytist.

Og að skipta um áhorfanda er að skipta um túlkun.

Þessi uppgötvun hjálpaði mér að sættast við margt.

Ég skildi að ég var ekki skyldugur til að muna allt á sama hátt.

Að ég gat veitt gamalli reynslu nýjar lesningar.

Að ég gat fyrirgefið sumt.

Skilið annað.

Sætt mig við enn annað.

Því minnið er ekki dómstóll.

Það er samtal.

Stundum strangt.

Stundum blítt.

En alltaf opið.

Til er fólk sem ver ævinni í að reyna að þurrka út fortíðina.

Ég held að það sé ekki hægt.

Og kannski væri það ekki einu sinni æskilegt.

Því fortíðin geymir efnið sem við erum gerð úr.

Að þurrka hana út væri að þurrka út okkur sjálf.

Miklu betra að skilja hana.

Miklu betra að skipuleggja hana.

Miklu betra að læra að ganga við hlið hennar.

Þegar ég lít til baka í dag sé ég ekki röð ára.

Ég sé staði.

Innri staði.

Suma bjarta.

Suma erfiða.

Suma enn dularfulla.

En alla nauðsynlega.

Alla hluta sömu byggingar.

Kannski er það þetta sem tíminn reynir að kenna okkur.

Minnið er ekki til þess að snúa aftur.

Það er til þess að skilja.

Það er til þess að gefa því samfellu sem við höfum verið.

Það er til þess að koma í veg fyrir að saga okkar verði að röð ótengdra atvika.

Við enda vegarins standa minningarnar eftir.

En ekki á þann yfirborðslega hátt sem við ímyndum okkur oft.

Þær standa eftir sem landsvæði.

Sem innri landslög.

Sem staðir sem við snúum aftur til í hvert sinn sem við þurfum að skilja hver við erum.

Þess vegna lít ég ekki lengur á minnið, eftir öll þessi ár, sem starfsemi hugans.

Ég lít á það sem föðurland.

Föðurland án landamæra.

Án fána.

Án heimilisfangs.

Staður sem heldur áfram að fylgja mér hvert sem ég fer.

Því minnið er ekki eitthvað sem við eigum.

Það er staðurinn þar sem við höldum áfram að lifa, ásamt öllu því sem hefur gert okkur að því sem við erum.

Minnið er staður.